

Hrvatski radio i Hina

Zlatko Kuretić *

SAŽETAK

Radio se uvijek oslanjao na usluge agencijskog novinarstva. Posebice je važna suradnja javnog radija i Hine. Obaviještenost Hininih novinara, njihov racionalan i koncizan stil, koji doduše ne ističe osobnost novinara nego kuće, glavni su čimbenici pouzdanosti informacija koje prenosimo iz Hininih servisa. I danas, kao što je to bilo i ranijih godina, urednicima i voditeljima glavnih informativnih emisija Hrvatskoga radija od osobite je vrijednosti Hinin pregled agencijskih vijesti. Isto tako od iznimne su nam vrijednosti Hinine najave događaja te tekstovi određenih specijaliziranih servisa, kao što je na primjer gospodarski servis s mnogim korisnim informacijama upotrebljivima u različitim radijskim emisijama.

Zbog svega toga, a i zbog mnogih drugih stvari koje su plod dnevne radijske operative, mogao bih reći da su Hina i Hrvatski radio dobri partneri u sve važnijem poslu, a to je obavještavanje javnosti o svemu za što ta javnost pokazuje interes. Iskustvo mi govori da Hrvatska izvještajna novinska agencija danas ne uživa onakvu ekskluzivnost u objavljivanju nekih važnih i najvažnijih događaja kakvu je u bivšoj državi i u bivšem društveno-političkom sustavu imala tadašnja državna agencija. Unatoč tomu, ne mislim da je to na štetu autoriteta Hine, njezine vjerodostojnosti i njezina profesionalnog ugleda. Dapače, u uvjetima tržišne ekonomije, Hina funkcionira kao otvorena agencija s novinarima koji uspješno izbjegavaju zamku podmetanja (i) svojih političkih i svjetonazorskih stajališta kao sastavnog dijela relevantnih činjenica. Mudro izbjegavanje nadmudrivanja s javnošću možda je i najvažniji čimbenik vjerodostojnosti Hine.

Ključne riječi: javni radio, Hrvatski radio, partnerstvo, novinarska vjerodostojnost, uvjeti tržišnoga gospodarstva

* Zlatko Kuretić, urednik na Hrvatskome radiju. E-mail: zlatko.kuretic@hrt.hr

Radio se oduvijek oslanjao na usluge agencijskoga novinarstva. Razlog je sasvim jednostavan i pragmatičan – zbog skupe infrastrukture “velikoga”, javnog radija i njegovi proizvodi su razmjerno skupi, a s velikom i disperziranom dopisničkom mrežom njegovi proizvodi bili bi još skuplji. Prema prirodi stvari, a to znači da radijska informacija ne traži veliku pripremu, radio se karakterizira kao medij koji najbrže izvješćuje o nečemu što se dogodilo, ali tu se, pak, nameće i zahtjev da on u što je moguće kraćim vremenskim intervalima objavljuje nove i nove informacije o istom događaju. Time se ispunjava ne manje važan zahtjev radijskog novinarstva – aktualnost.

Naravno, ni agencijske usluge nisu jeftine, ali svakako su jeftinije i praktičnije je imati financijski aranžman s jednom ili više novinskih agencija, negoli što bi se isplatilo plaćati mnoge dopisnike u različitim krajevima zemlje ili svijeta.

I to bi bio jedan od razloga za dobru suradnju novinske agencije i radija, no važan je i ovaj drugi. Profesionalna suradnja ili nadopunjavanje između novinske agencije, u ovom slučaju Hine i Hrvatskoga radija, jest i u tome što smo mi s Radija nerijetko upravo od Hine dobili onu prvu, inicijalnu vijest koja je zatim odredila daljnju strategiju i operativni dio kuće prema konkretnom događaju. Moje novinarsko iskustvo, a ono je posljedica višegodišnjeg rada na Hrvatskome radiju, pa tako i u Redakciji vijesti, jest da je doista mnogobrojne važne događaje najprije javila novinska agencija, a zatim su urednički kolegiji, nakon svojih procjena, odlučivali o važnosti i zahtjevnosti događaja te o tome je li potrebno ili isplati li se na mjesto događaja poslati vlastita izvjestitelja.

Za radio, odnosno za Hrvatski radio iznimno je važna agencija vijest, kao što je općenito vijest vrlo važna za svaki radio. Ostale novinske vrste koje proizvodi novinska agencija, u ovom slučaju Hina, urednicima informativnih emisija i redaktorima mogu biti od koristi, ali one će se gotovo uvijek preraditi, prilagoditi ili nadopuniti kako bi zadovoljile radijsko izvještavanje i njegove tehničko-tehnološke datosti.

Naime, jedan je od najvažnijih čimbenika u strukturiranju pojedinih radijskih informativnih emisija upravo je raspoloživo vrijeme, što određuje dužinu pojedinih priloga kao sastavnih dijelova dotične emisije i upravo zbog tog stalnog “hrvanja” s vremenom, na Hrvatskom je radiju uvijek jedna od vrijednih osobina pojedinih urednika u Redakciji vijesti bila i da u kratkom vremenu iz agencijskog izvještaja izdvoje ono najvažnije, da to iz različitih dijelova izvještaja ili informacije brzo i smisleno objedine u razmjerno kratku radijsku vijest ili izvještaj. A to govorim zato što je taj, često puta zahtjevan postupak skraćivanja, preoblikovanja ili redigiranja temeljnog izvještaja, jedan od onih poslova koji se mora napraviti brzo i precizno s punom koncentracijom. Zato urednici u Redakciji vijesti Hrvatskoga radija iznimno cijene profesionalne dosege Hininih novinara, jer su uglavnom njihovi izvještaji sročeni u skladu s pravilima struke koja dramaturgiju radnje, da tako kažem, vodi postupno: od najvažnijega, pa do onoga bez čega se može. Neki od starijih novinara na Hrvatskome radiju vrlo dobro pamte “prve korake” Hine koja je u teškom i opasnom razdoblju stvaranja hrvatske neovisnosti, uz maksimalne napore, nastojala prenijeti što je više moguće informacija o zbivanjima diljem Hrvatske i njezina okruženja. Sjećam se da smo tih prvih dana često i mi s Hrvatskoga radija vrlo konkretno pomagali u izrastanju i jačanju Hine: slali

smo im vijesti i informacije koje smo dobivali od naše dopisničke mreže tako da je i u tim danima razmjerno dobro pokrivala aktualna zbivanja.

Nakon tih petnaest godina, kao novinar koji je osim poslova izvjestitelja i reportera mnogo radio i u Redakciji vijesti Hrvatskoga radija, mogu zaključiti slično kao što to govori i današnji urednik te redakcije: "Tekstovi Hininih novinara s profesionalne točke gledišta vrlo su dobri – oni su jasni, pouzdani i aktualni; utemeljeni na činjenicama i zato sasvim u skladu s onim zahtjevima koji se postavljaju suvremenom agencijskom novinarstvu".

Obaviještenost Hininih novinara, njihov tradicionalan i koncizan stil, koji doduše ne ističe osobnost novinara nego kuće, glavni su čimbenik pouzdanosti informacija koje prenosimo iz Hininih servisa. I danas, kao što je to bilo i ranijih godina, urednicima i voditeljima glavnih informativnih emisija Hrvatskoga radija od osobite je vrijednosti Hinin pregled agencijskih vijesti. Isto tako od iznimne su nam vrijednosti Hinine najave događaja te tekstovi određenih specijaliziranih servisa, kao što je na primjer gospodarski servis s mnogim korisnim informacijama što se mogu iskoristiti u različitim radijskim emisijama. Bilo je i situacija kada smo se znali koristiti Hininim fonoservisom koji je, s našeg radijskog gledišta, bio sasvim korektan.

Zbog svega toga, a i zbog mnogih drugih stvari koje su plod dnevne radijske operative, mogao bih reći da su Hina i Hrvatski radio dobri partneri u sve važnijem poslu, a to je obavještavanje javnosti o svemu onome za što ta javnost pokazuje interes. Iskustvo mi govori da Hrvatska izvještajna novinska agencija danas nema onakvu ekskluzivnost u objavljivanju nekih važnih i najvažnijih događaja kakvu je u bivšoj državi i u prijašnjemu društveno-političkom sustavu imala tadašnja državna agencija. Unatoč tomu, ne mislim da je to išlo na štetu autoriteta Hine, njezine vjerodostojnosti i njezina profesionalnog ugleda. Dapače, u uvjetima tržišnoga gospodarstva Hina djeluje kao otvorena agencija s novinarima koji uspješno izbjegavaju zamku podmetanja i svojih političkih i svjetonazorskih stajališta kao sastavnoga dijela relevantnih činjenica. Mudro izbjegavanje nadmudrivanja s javnošću možda je i najvažniji čimbenik vjerodostojnosti Hine. Isto tako, u današnjem tržišnom gospodarstvu sve veći utjecaj na medije imaju razni oglašivači i jake tvrtke, jer novac od oglašavanja postaje važniji čimbenik financijske stabilnosti pojedinih medija. No, to ima svoju cijenu. Razumijem da Hina u tom smislu nema pristupa takvom financijskom kolaču, ali s druge strane ne dolazi ni u opasnost da to utječe na njezinu objektivnost. A dodao bih i ono što ionako svi znamo: protočnost i demokratizacija pristupa izvorima informacija čine da cijeli planet postaje, kao što je to već davno rečeno, globalno selo, pa su i neki drugi izvori informiranja radiju, ali i drugim medijima, sve važniji. Sada je zahvaljujući mreži komunikacijskih satelita lako pratiti programe i najudaljenijih televizijskih postaja. Sve je više različitih internetskih portala, a i inače sve je više informacija koje se premještaju na internet tako da se svaka može provjeriti na više načina.

Unatoč svemu, pa i nekim ograničenjima s kojima se nosi novinska agencija u maloj zemlji, Hina je iz svih razloga o kojima sam maloprije govorio, za nas na Radiju iznimno vrijedan izvor objektivnih, aktualnih i pouzdanih informacija. I na kraju moram reći i sljedeće: kao urednik glavnih dnevnih informativnih emisija nekoliko mi se puta dogodilo da mi u tijeku emisije urednik vijesti donio u studio

papir, što su pratile već uobičajene riječi: “Zlatko, Hina je upravo javila...”, tada bih strelovitim pogledom prešao preko teksta, nešto od napisanoga možda i prekrižio, jer moja je ipak posljednja, a naši vješti spikeri bi riječima: “Kako javlja Hina...” ili “Upravo smo primili Hininu vijest koja...” obavijestili naše slušatelje o još nekom važnom i aktualnom događaju.

A što se tiče onoga što se kolokvijalno naziva pismenošću, iz iskustva bih mogao reći da su Hinini tekstovi napisani jasno i koncizno, što bi običan čovjek rekao razgovjetno, a hoće li se Hinini novinari uspjeti othrvati silnom napadu anglizama i pojedinih fraza što sad već ozbiljno koketiraju s pomodarstvom i snobizmom, neće ovisiti samo o njihovoj profesionalnosti nego i o općem stajalištu nekih drugih mjerodavnih partnera u lancu protoka informacija, koji bi u ovom slučaju trebali služiti kao primjer.

Zlatko Kuretić

Croatian Public Radio and Croatian News Agency (Hina)

SUMMARY

The cooperation between Croatian Radio and National news agency – Hina was always very close. The informativeness of Hina’s journalists and their rational style which does not express the journalist’s personality are the main factor in reliability of information that we take over from its services. Today, like before, the editors of informative shows on the Croatian radio especially value Hina’s agency news summary. Also, we value its event notices, and texts from certain specialized services, like the economic service with many useful information for various radio shows.

Because of all that, and many other things, I might say that Hina and the Croatian radio are good partners in an important activity, and that is informing the public about everything of their interest. My experience tells me that Hina does not have the exclusiveness that the former news agency in the former state and socio-political order used to have.

Despite of that, I don’t believe that it undermines Hina’s authority, its reliability or professional image. Exactly the opposite, in the terms of market economy Hina functions as an opened agency with journalists who successfully avoid the political insinuations as a part of relevant facts. The wise avoiding of out smartening with the public is maybe the most significant factor of Hina’s credibility.

Key words: Croatian Radio, cooperation, journalistic credibility, conditions of market